

Slutrapport från
Pilotverksamheten Samlas Sydväst
2008-2009

Tillämpning av förslagen från Samlas-projektet 2007
rörande

**Samordnade insatser för
Vuxna med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar**

Innehåll

Sammanfattning	2
Bakgrund: Samlas-projektet 2005-2007.....	3
Från Samlas-projektet till Samlas Sydväst.....	4
Syfte	4
Målgrupper	4
Målsättningar.....	4
Organisation	5
Omfattning	5
Finansiering.....	5
Samverkansplan	6
Gemensam utbildning	7
Kursinnehåll	7
Enkäter	7
Öppna frågor	8
Avslutande enkät.....	8
Reflektioner från projektledningen	9
Omvärldsbevakning	10
Diagnosutbildningar, självhjälpgrupper och träfflokaler.....	10
Samverkansavtal.....	11
Resultat av utbildningarna.....	11
Från pilotverksamhet till lokal verksamhet till övergripande verksamhet.....	12

- Bilagor:
1. Deltagare i arbetsgrupp och styrgrupp
 2. Samverkansplan
 3. Föreläsare i den gemensamma utbildningen
 4. Områdesinformation

Sammanfattning

År 2005-2007 bedrevs ett samarbetsprojekt mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting som vände sig till vuxna personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Projektet ledde fram till ett antal förslag till hur personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ska få bättre förutsättningar att hantera sitt vardagsliv. År 2008-2009 har några av förslagen prövats inom pilotverksamheten Samlas Sydväst i ett samarbete mellan stadsdelarna Skärholmen, Hägersten-Liljeholmen och Älvsjö samt landstingets psykiatri, beroendevård och habilitering. Två utbildningsserier rörande neuropsykiatriska funktionsnedsättningar har bedrivits för personal från de nämnda verksamheterna. Ett förslag till Samverkansplan har utarbetats och personalen har nu börjat använda denna plan i samverkan med den hjälpsökande individen.

Erfarenheterna från pilotverksamheten Samlas Sydväst är mycket positiva och modellen bör därför spridas till resten av staden och länet. Intresseorganisationerna Attention, Handikappförbundens samarbetsorgan (HSO) och Föreningen för utvecklingsstörda barn, ungdomar och vuxna (FUB) har deltagit i pilotverksamheten och de betonar att Samlas-metoden är rätt väg att gå för att förbättra målgruppens livskvalitet.

Bakgrund: Samlas-projektet 2005-2007

Hösten 2005 startade ett samarbetsprojekt mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting som vände sig till vuxna personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Projektet finansierades med s.k. Milton-medel och pågick till mars 2007. Projektet initierades av intresseorganisationen Attention i Stockholms län och fick namnet Samlas-projektet. Syftet var att sprida kunskap om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar till personal inom både staden och landstinget, att förstärka samarbetet mellan huvudmännen och att verka för bättre samordning av insatserna till målgruppen.

Projektet samarbetade med personer med egen funktionsnedsättning och med berörda intresseorganisationer för att försöka arbeta så realistiskt och verklighetsförankrat som möjligt. Projektet ledde fram till en arbetsmodell omfattande ett antal förslag som syftade till att ge personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar bättre förutsättningar att hantera sitt vardagsliv.

Samlas-projektets modell inleds med utbildning av de anställda i kommun och landsting som möter vuxna personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Utbildningen ska ske lokalt och utgå ifrån den psykiatriska vårdens områdesindelning. I utbildningen ska deltagarna få fördjupade kunskaper om neuropsykiatriska diagnoser och om den kompetens och de resurser som finns att tillgå i närområdet. För den enskilde omfattar modellen en utvidgad individuell plan, s.k. VIP-plan (Vård Individuell Plan), som kommunen har det yttersta ansvaret för. Om individens första vårdkontakt sker inom landstinget så ska landstinget påbörja VIP-planen och medverka till att en samordnare för planen utses. Den individuella planen ska ge en överblick över den enskildes samtliga kontakter och fungera som ett samordnande arbetsinstrument för alla berörda. Den enskilde ska också erbjudas en diagnosutbildning efter avslutad utredning, som ska ge insikt i vad en diagnos innebär och förmedla stöd att hitta kompensatoriska lösningar och strategier. Inom diagnosutbildningen får den enskilde också träffa andra med samma problematik, vilket kan leda till ett utökat personligt kontaktnät och till olika former av självhjälpsgrupper. För att ge tillfälle för dessa grupper att samlas kan det uppstå ett behov av en träfflokal i närområdet, där man kan mötas under enkla former, vilket kan bidra till minskad isolering och ett utökat socialt nätverk för målgruppen.

Som ett komplement till ovannämnda modell har ett material utarbetats som ska fungera som ett stöd vid möten. Materialet har ursprungligen utformats av Empowerment-projektet inom föreningen Autism men har bearbetats och anpassats inom Samlas-projektet. Det finns nu att hämta på Autismforums (www.autismforum.se) eller föreningen Autisms (www.autism.se) hemsidor.

Under projekttiden genomfördes också en föreläsningsserie på Nalen som nådde ca 350 personer anställda av Stockholms stad och ca 100 personer anställda av landstinget. Föreläsningarna filmades i dokumentations- och utbildningssyfte och kan ingå som en del i de lokala utbildningarna.

Under hela projekttiden har det inom Samlas-projektet funnits en medvetenhet om hur viktigt det är att pröva hur teoretiska förslag fungerar i praktiken, så att ändringar och förbättringar kan göras i det material som tagits fram. Det har funnits en stark önskan att efter avslutat arbete få pröva den föreslagna modellen i några stadsdelar. En pilotverksamhet, Samlas Sydväst, startade därför under hösten 2008.

Från Samlas-projektet till Samlas Sydväst

Inför starten av pilotverksamheten Samlas Sydväst, sändes våren 2008 ett brev med erbjudande om deltagande till stadsdelsdirektörerna och avdelningscheferna i stadsdelarna Skärholmen, Hägersten-Liljeholmen och Älvsjö. Samma brev skickades också till landstingets beställarkontor, där erbjudandet gällde vårdgrenarna psykiatri, habilitering och beroendevård i sydväst. Det ledde till att representanter från stadsdelarna träffades och konstaterade att både samverkan och mer kunskap inom det neuropsykiatriska området behövdes. Dock poängterades det att det är viktigt att pilotverksamheten genomförs i mindre skala och att man därför väljer ut lämpliga delar av modellen att arbeta med just nu, eftersom det är mycket annat som pågår samtidigt i verksamheterna.

Kontakt med landstingets beställarkontor ledde till att Hans Cagnell engagerades i arbetet. Ett gemensamt möte med representanter från stadsdelarna och Hans Cagnell resulterade i att en arbetsgrupp bildades. Arbetsgruppen träffades sedan i slutet av augusti för ett första möte. Därefter bildades en styrgrupp.

Representanter från de handikapporganisationer som deltog under Samlas projektet kontaktades och tillfrågades om de ville delta i den arbetsgrupp som skulle bildas. Föreningarna HSO, FUB och Attention var intresserade av att delta i arbetsgruppen. Föreningen Autism var intresserad av att följa arbetet, men kunde pga tidsbrist inte medverka i arbetsgruppen. Kontakt hölls dock via mejl.

Syfte

Projektet Samlas Sydväst hade till syfte att pröva delar av de förslag som utarbetats inom Samlas-projektet och efter nödvändiga ändringar och förbättringar lämna förslag till hur ett genomförande i större skala skulle kunna ske.

Målgrupper

Pilotverksamheten Samlas Sydväst hade två målgrupper:

- Vuxna personer 18 år och äldre med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, framförallt i form av ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder) och Aspergers syndrom, boende i stadsdelarna Hägersten-Liljeholmen, Skärholmen och Älvsjö.
- Medarbetare inom socialtjänstens samtliga enheter i stadsdelarna Hägersten-Liljeholmen, Skärholmen och Älvsjö samt medarbetare från landstinget som arbetar inom den psykiatriska vården, habiliteringen och den del av beroendevården som samarbetar med ovannämnda stadsdelars förvaltningar.

Målsättningar

Huvudmål

Att vuxna personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ska kunna leva ett bättre och självständigare liv.

Delmål

- Ökad kunskap om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar hos både landstingets och socialtjänstens medarbetare i stadsdelarna Hägersten-Liljeholmen, Skärholmen och Älvsjö

- Ökad kännedom om kompetenser och verksamheter riktade till vuxna med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar i dessa stadsdelar
- Ett förbättrat samarbete mellan socialtjänsten och landstinget för målgruppen inom ovan nämnda stadsdelar.

Organisation

Projektansvarig:	Stockholms stad, Socialtjänst - och arbetsmarknadsförvaltningen
Projektledare:	Carin Östh (mars-december 2008), Karin Wallqvist (januari-juni 2009), Stockholms stad Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen
Styrgrupp:	Projektledaren plus Krister Eriksson, Stockholms stad Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen samt Hans Cagnell, Stockholms läns landstings beställaravdelning
Arbetsgrupp:	Representanter från deltagande verksamheter i sydvästra Stockholm inom Hägersten-Liljeholmens sdf, Skärholmens sdf, Älvsjö sdf, beroendevården, habiliteringen, psykiatrin samt intresseorganisationerna Attention, FUB och HSO. (Se bilaga 1)

Pilotverksamheten bedrevs, liksom under Samlas-projektet, i samarbete med målgruppens intresseorganisationer för att nå realistiska och bestående resultat. Intresseorganisationer som företräder målgruppen är mycket viktiga samarbetspartners. Pilotverksamheten tog tillvara deras kunskaper och synpunkter både inom arbetsgruppen, genom andra pågående projekt och genom enskilda kontakter. Pilotverksamhetens styrgrupp har sett till att pilotverksamheten följt sin planering. Projektledaren har lett möten med arbetsgruppen och rapporterat till styrgruppen.

Omfattning

Pilotverksamheten Samlas Sydväst pågick från 2008-04-01 till 2009-05-31 och var förlagd till stadsdelarna Hägersten-Liljeholmen, Skärholmen och Älvsjö.

För att tid och resurser skulle kunna avsättas till Pilotverksamheten så har berörda chefer inom deltagande verksamheter kontaktats.

I första hand inriktades pilotverksamheten på att utforma och genomföra gemensamma utbildningar för de anställda och i andra hand på att fortsätta arbetet med de individuella planer, VIP-planer, som påbörjats i Samlas-projektet.

Finansiering

Pilotverksamheten finansierades med medel som var avsatta i Stockholms stad för kompetensutveckling inom området stöd och service till personer med funktionsnedsättning under mandatperioden.

De två gemensamma utbildningsserierna hölls i samlingsalen på Kastanjens vård och omsorgsboende i Midsommarkransen. Fika till deltagarna köptes i serveringen i anslutning till samlingsalen. Detta samt visst arvode till föreläsare och lön för projektledare gjorde att den totala kostnaden blev ca 220 000 kr.

Samverkansplan

För att förbättra samarbetet mellan socialtjänsten och landstinget för målgruppen så behövdes en form av samordnande individuell plan. I Samlas-projektet arbetade man fram en individuell plan, så kallad VIP-plan. Efter att arbetsgruppen tittat på VIP-planen från Samlas-projektet och den Individuella samverkansplan som beroendevården använde kom man fram till att utgå från dessa båda planer och utarbeta ett tredje förslag. En mindre arbetsgrupp bestående av representanter från arbetsgruppen och styrgruppen samt projektledaren utarbetade en Samverkansplan (se bilaga 2). Den skiljer sig från de båda andra genom att den har ett system med bilagor.

Samverkansplanen är tänkt som ett stöd för individen i att få överblick över sina insatser samt ett redskap för samverkan mellan de verksamheter där individen får sina insatser. Planen ska ha en samordnare som har som uppgift att *inom ramen för sitt ordinarie arbete och i samarbete med individen se till att samverkansmöten kommer till stånd regelbundet och att Samverkansplanen då fylls i och uppdateras*. Det är inte individens ansvar att samordna insatserna och hitta rätt - det är huvudmännens ansvar. Då kommunen har det yttersta ansvaret för individen är det vanligen där som samordnarrollen kommer att ligga. Har individen själv några andra önskemål om val av samordnare så ska det tillmötesgå. Den som först upptäcker behovet av en Samverkansplan för individen ska informera personen om att den möjligheten finns och vidare starta en samverkan och hjälpa till att utse en samordnare. Det är viktigt att samordnaren har erforderlig kunskap, tillräcklig arbetstid avsatt till uppgiften samt stöd av ledningen att utföra vad uppdraget kräver.

Samverkansplanen är tänkt att användas i pappersformat i samarbete med individen. Den ska kunna kopieras och delas ut till de verksamheter som deltar i samarbetet. För att samarbetet ska bära frukt är det viktigt att sekretessen mellan huvudmännen kan brytas. Detta görs genom att individen själv godkänner detta och skriver under i Samverkansplanen. Planen är uppdelad i olika delar.

1. Medverkande – Individen själv, samordnaren samt övriga som deltar i planen beroende på vilka insatser personen har eller önskar.
2. Nuvarande situation – bl.a. eventuell diagnos, behandling och pågående insatser.
3. Planering – insatsområden som är eller kan bli aktuella.
4. Bilaga – här fylls en bilaga i för varje aktuellt insatsområde. Bl.a. anges nuvarande situation, mål, ansvarig samt datum för uppföljning.

Samverkansplanen presenterades under den första utbildningsomgångens sista dag. Deltagarna fick då arbeta i grupper kring fiktiva fall och på så sätt prova planen. Den responsgrupparbetena resulterade i ledde till att vissa mindre ändringar gjordes i planen. Deltagarna fick sedan Samverkansplanen till sig på mail och uppmanades att diskutera den med sina kollegor och chefer. De ombads dessutom att prova den tillsammans med någon person som kunde ha behov av samverkan kring sina insatser. Då nästa utbildningsomgång startade introducerades Samverkansplanen redan vid första utbildningstillfället, samt mailades den ut till deltagarna. Vid det sista utbildningstillfället användes planen i grupparbetena.

Ett brev skickades från styrgruppen till avdelnings- och enhetschefer som själva deltagit eller har medarbetare som deltagit i den gemensamma utbildningen. Brevet innehöll en uppmaning att använda Samverkansplanerna som redskap för samverkan tillsammans med den enskilde som har behov av samordning av insatser.

Gemensam utbildning

För att öka kunskapen om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar hos både landstingets och socialtjänstens medarbetare i sydväst beslöt man således att genomföra en gemensam utbildning. Syftet var att ge deltagarna från landstingets och socialtjänstens olika verksamheter möjlighet att lära känna varandra som personer och få kunskap om varandras arbete och regelsystem. En mindre grupp representanter från arbetsgruppen samt projektledaren arbetade under september – november med att anpassa den gemensamma utbildningens innehåll från Samlas-projektet till de lokala förutsättningar som fanns i sydväst. Det resulterade i att två utbildningsomgångar om vardera fem eftermiddagar genomfördes under perioden januari-maj 2009. Totalt deltog 85 personer.

- Från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning kom 21 personer som arbetar som enhetschefer, biståndsbedömare, socialsekreterare, behandlingsassistenter, boendestödjare och arbetskonsulenter.
 - Från Skärholmens stadsdelsförvaltning kom 29 personer som arbetar som socialsekreterare, vårdare, fritidsledare, behandlingsassistent, biträdande enhetschef, arbetsledare och rehabhandläggare.
 - Från Älvsjö stadsdelsförvaltning kom 15 personer som arbetar som boendestödjare, enhetschef, hantverkspedagog, socialsekreterare, biståndsbedömare och arbetsinstruktör.
 - Från Beroendecentrum Stockholm kom 2 personer som arbetar som casemanagers.
 - Från Habiliteringscenter Liljeholmen kom 4 personer som arbetar som arbetsterapeut, kurator och psykolog.
 - Från Psykiatri Sydväst kom 4 personer som arbetar som sjuksköterska, läkare, arbetsterapeut och kurator.
 - Från Jobbtorg Stockholm kom 5 personer som arbetar som jobbcoacher.
 - Från Stockholms stads bostadsförmedling kom 5 personer som arbetar som förturshandläggare.
- Från intresseorganisationerna deltog 3 personer.

Kursinnehåll

De teman som utbildningsseriens föreläsningar omfattade var neuropsykiatriska utredningar och diagnoser, att leva med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, strategier och hjälpmedel, ADHD och beroendeproblematik, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och antisocialutveckling/kriminalitet, vem gör vad i sydväst - beskrivning av verksamheterna och intresseorganisationerna, lagar och riktlinjer, god man och förvaltare, samverkan – Samverkansplanen, samverkan ur ett chefsperspektiv. I första hand valdes lokala föreläsare (se bilaga 3) i syfte att få ett lokalt perspektiv samt för att hålla kostnaderna nere.

Enkäter

Deltagarna i utbildningen ombads att efter varje utbildningstillfälle besvara en utvärderingsenkät. Den innehöll tre påståenden som deltagarna ombads ta ställning till genom att sätta ett omdöme på en femgradig skala från 1 = *instämmer inte alls* till 5 = *instämmer i allra högsta grad*. Svarens poäng summerades till en siffra per fråga som visar hur deltagarna värderade inslaget i fråga.

"Helhetsintrycket av utbildningsdagen var bra"

227 svar med medelvärdet 3,9 poäng av 5 möjliga

"Jag har i dag fått nya kunskaper om ..." (det aktuella ämnet för dagen)

223 svar med medelvärdet 3,7 poäng av 5 möjliga

"Utbildningsdagen kommer att vara ett stöd i det fortsatta arbetet i den egna verksamheten"

223 svar med medelvärdet 3,7 poäng av 5 möjliga

Öppna frågor

Utvärderingsenkäten innehöll dessutom följande öppna frågor, där eventuella personliga kommentarer kunde framföras. Nedan redovisas ett antal av kommentarerna.

"Fanns det någonting i utbildningsdagen som du tyckte var särskilt viktigt/bra/intressant för dig? I så fall vad?"

Svar: Diagnos- utredning - behandling av neuropsykiatriska funktionshinder, Tips om hjälpmedel, Personliga erfarenheter av neuropsykiatriska funktionshinder, Kopplingen mellan neuropsykiatriska funktionshinder – missbruk - kriminalitet, Om lagarna samt vilka insatser som finns att söka, Om godman/förvaltare, Att träffa andra, Samverkansplanen, Gruppdiskussionerna.

"Fanns det någonting i utbildningsdagen som du skulle velat veta mer om?"

Svar: Hur kan jag som socialsekreterare hjälpa någon till mer stöd när patienten medicineras men inte får mer stöd?, Vad kan en person göra under tiden den står i kö för utredning?, Vilka resurser finns till ensamstående mammor?, Balansen mellan krav och anpassning till klientens behov, Bemötande, Behöver någon med ADHD tillhöra LSS för att få boendestöd och hjälpmedel?, Hur screenar/upptäcker man ADHD bland barn?, Vilken hjälp finns i skolan för personer med ADHD?, Planering och samarbete med personer med ADHD, Tydligare gränser och att vara lyhörda mot varandra mellan kommun och landsting, Hur arbetar kriminalvården med samsjuklighet och i nätverk?, Vilken hjälp får anhöriga?, Fördjupning inom beroende – diagnoser – godmanskapet - neuropsykiatriska funktionshinder i vardagslivet – samverkan - Samverkansplanen, Önskar återträff/möte om samverkan framöver.

"Fanns det någonting som du saknade i utbildningsdagen?"

Svar: Grunden kring remiss kontra egenanmälan, Var finns behandlingsgrupper som stadsdelarna kan remittera till? Vad gör olika yrkesgrupper för personer med neuropsykiatriska funktionshinder?, Önskar deltagande från skolan – BUP- vårdcentralen, Önskar samarbete mellan BUP och socialtjänsten eftersom tidig upptäckt är viktig och BUP hamnar i diskussioner om var ansvaret för barn/ungdomar hör hemma, Vilka arbeten/sysselsättningar passar vuxna med ADHD?, Önskar större deltagande från chefer speciellt gällande samarbete och lagstiftning, Konkreta lösningar på samordnarrollen.

Avslutande enkät

Vid det sista utbildningstillfället ombads deltagarna svara på påståenden och frågor om helheten av utbildningsserien. Sammanställningen blev följande.

"Helhetsintrycket av utbildningsserien var bra"

23 svar med medelvärdet 3,8 poäng av 5 möjliga

"Utbildningen i sin helhet kommer att vara ett stöd i det fortsatta arbetet i den egna verksamheten"

38 svar med medelvärdet 3,8 poäng av 5 möjliga

"Vad skulle du vilja veta mer om, tänk tillbaka på hela utbildningsserien?"

Svar: Mer grupparbeten så att vi kan bekanta oss med varandra, Mer av personer med egna erfarenheter av NPF, Fördjupning i diagnoser och vägledning om samverkan, Mer praktiska exempel, Mer skriftligt material, Fördjupning om Samverkansplanen och vem som gör vad, Neuropsykiatriska funktionshinder och missbruk,

"Fanns det något som du saknade i utbildningen i sin helhet?"

Svar: Vårdcentralen samt barns perspektiv då föräldrar har diagnos (barn bör in som en punkt i Samverkansplanen), En uppföljningsdag, Föräldraskapet, Önskar samverkan och deltagande från SFI – Komvux – vårdcentralen – BUP – Skolan, Är kommunen eller landstinget ansvariga att ha samordnarrollen? Att diskutera svårigheterna med samverkan.

Deltagarna från Jobbtorg och Bostad Stockholm gav genomsnittsbetygen 3,8 respektive 4,1 poäng på påståendet ”Utbildningen kommer att vara ett stöd i det fortsatta arbetet i den egna verksamheten”.

En uträkning av det totala medelvärdet av deltagarnas värdering av utbildningsserien ger ett värde på 3,8 poäng av 5 möjliga. Det måste anses vara ett gott betyg.

Reflektioner från projektledningen

Under utbildningens seriens gång har utvärderingsenkäterna och samtal med deltagarna genererat en lång rad konstruktiva synpunkter. Flera av dessa har använts för att omedelbart utveckla utbildningens upplägg, medan andra synpunkter får beaktas framöver.

Föreläsningarnas teman verkar ha upplevts relevanta av deltagarna. Utrymmet för vissa avsnitt skulle dock kunnat vara större. Föreläsningarna om godman/förvaltare, lagar och riktlinjer samt att leva med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning väckte många frågor bland deltagarna och där upplevdes tiden som knapp.

Utbildningens schema med möten en halv dag varannan vecka verkar ha varit lämplig. Det har underlättat för deltagarna att komma iväg från sina arbetsplatser. Det faktum att utbildningen har gått i två omgångar har gjort att personalen på en arbetsplats kunnat dela upp sig i två grupper som deltagit i varsin utbildningsserie. Deltagarantalet och närvaron under den andra omgången har varit lite större än under första omgången. Det kan bero på att de personer som deltog första omgången har varit positiva och berättat det för sina kollegor som blivit intresserade av att delta i andra omgången.

Det finns fortfarande behov av fler utbildningsserier, speciellt inom kommunens olika verksamheter som har många medarbetare. Det finns önskemål om uppföljning kring samverkan samt en fördjupningsdag om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, om missbruk/beroende och om Samverkansplanen, att leva med neuropsykiatriska funktionshinder samt om god man/förvaltare. Det finns även önskemål om att andra verksamhetsområden som BUP, skolan (SFI och Komvux) och vårdcentralen skulle kunna delta i utbildningen och att därmed samverkan med dessa verksamheter skulle öka. De kan ju också bli deltagare i samverkan kring Samverkansplanen.

Antalet deltagare bör inte vara fler än 40 personer, då syftet med mötena ju även är att ”mingla” och lära känna varandra för att underlätta framtida samverkan. För att främja kontakten mellan deltagarna bar alla namnbrickor, bordsplaceringen var vid några tillfällen planerad av kursledningen med blandade grupper om ca 6 personer, bl.a. vid ett antal grupparbeten.

Samverksplanen presenterades redan vid första utbildningstillfället av andra kursen, vilket sannolikt bidrog till att grupparbetena kring fallbeskrivningarna och Samverkansplanen då var mer givande än vid första kursen, där Samverkansplanen presenterades i slutet av kursen. Andra kursen hade dessutom mer utförliga fallbeskrivningar samt en mer omfattande presentation av Samverkansplanen än första kursen.

Verksamheternas presentationer av sig själva har också varit ett viktigt inslag i utbildningen, liksom den skriftliga informationen om området. Detta har givit deltagarna möjlighet att lära känna varandra vilket kan underlätta framtida samverkan.

Klagomål framfördes om att det var tämligen kallt (18 grader) och dragigt i lokalen, speciellt under den andra kursen under perioden mars-april-maj. Detta måste beaktas vid kommande utbildningar.

En mindre grupp representanter från arbetsgruppen samt projektledaren arbetade även fram fallbeskrivningar som kunde användas i grupparbeten kring Samverkansplanen under

utbildningen. Det var ett sätt att lära deltagarna hur Samverkansplanen är tänkt att användas och dessutom fick vi synpunkter som gjorde att vissa ändringar kunde göras i utformningen av planen.

Under utbildningen utdelades ett grundläggande kompendium om neuropsykiatriska diagnoser. Vidare utdelades ett informationsblad (se bilaga 4) med information om de verksamheter i sydväst som riktar sig till vuxna med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Bladet innehöll kontaktuppgifter samt kort information om vad man har att erbjuda inom stadsdelsförvaltningarna, psykiatrin, beroendevården, habiliteringen och intresseorganisationerna. Syftet med informationsbladet var att öka kännedomen om de verksamheter som finns för målgruppen samt underlätta kontakten mellan verksamheterna. Informationsbladet byggde på en sammanställning som Samlas-projektet gjort.

Omvärldsbevakning

Under pilotverksamhetens gång har deltagare ur arbetsgruppen, styrgruppen och projektledaren informerat om arbetet inom Samlas Sydväst. Handikappråden i stadsdelarna Skärholmen, Hägersten-Liljeholmen och Älvsjö har således informerats liksom handikappråden vid Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden och inom landstinget. Även Läns HSO, Södra länets öppenvård samt stadens beställarchefen har informerats. De politiska samrådsgrupperna med politiker från kommun och landsting i de tre stadsdelarna har också informerats om Samlas Sydväst.

I ett pressmeddelande den 9 april 2009 från Socialdepartementet meddelas att regeringen föreslår en lagförändring som bl a *”innebär att kommuner och landsting, tillsammans med patient och närstående, ska upprätta en individuell plan när det behövs för att den enskilde ska få sina behov av hälso- och sjukvård och socialtjänst tillgodosedda.”* Detta ligger helt i linje med vad Samlas-Projektet och pilotverksamheten Samlas Sydväst arbetat för.

Rapporten ”Samverkan i re/habilitering - en vägledning” från Socialstyrelsen utgår från föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2007:10) samt revideringen av dessa (2008:20). Rapporten beskriver hur man, likt det sätt som Samlas-projektet och pilotverksamheten Samlas Sydväst förespråkar, kan arbeta utifrån en samordningsplan.

Diagnosutbildningar, självhjälpgrupper och träfflokaler

För eventuella framtida arbete utifrån pilotverksamheten Samlas Sydväst så har en sammanställning gjorts av de diagnosutbildningar och självhjälpgrupper som under pilotverksamheten har kommit till kännedom.

Vuxenteamet på Aspergercenter har under våren 2009 samtalsgrupper om diagnosen Aspergers syndrom samt om känslor. Aspergercenter erbjuder även kurs om vardagssamtal samt kortare tema föreläsningar. Samtalsgrupperna och kurserna riktar sig till personer som har Aspergers syndrom men föreläsningarna riktar sig även till anhöriga. För aktuellt program se www.habilitering.nu/aspergercenter

Inom Beroendecentrum Stockholm finns Neuropsykiatriska mottagningen som vänder sig till vuxna med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och beroende. De erbjuder färdighetsträning i grupper för personer med ADHD, minnesträning, informationskvällar för patienter och anhöriga samt arbetsterapi. För mer information se www.beroendecentrum.se

Föreningen Attention har träffar för medlemmar ca en söndag i månaden, se www.attention-stockholm.nu. Föreningen autism, www.stockholm.autism.se, Riksföreningen Autism, www.autism.se samt FUB (föreningen för utvecklingsstörda barn, ungdomar och vuxna) www.FUB.se, erbjuder också sina medlemmar olika former av träffar.

Vid utformning av eventuella framtida diagnosutbildningar och självhjälpgrupper bör man beakta att gruppen vuxna med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar inte är homogen utan består av personer med olika diagnoser och ibland dubbla diagnoser, t ex utvecklingsstörning och ADHD. Det är därför av vikt att utbildningarna utformas utifrån målgruppens varierande behov.

Samverkansavtal

För att betona vikten av samverkan mellan verksamheterna inom landsting och kommun bör ett skriftligt samverkansavtal finnas.

Styrgruppen har tagit del av aktuella lokala samverkansöverenskommelser mellan Stockholms läns landstings beställaravdelning och stadsdelsförvaltningarna Hägersten, Skärholmen och Älvsjö från 2004 gällande målgruppen.

Styrgruppen har även noterat att den centrala samverkansöverenskommelsen från 2002 mellan kommun och landsting i Stockholm inom området funktionsnedsatta är under revidering.

Resultat av utbildningarna

Den gemensamma utbildningsserien har genomförts i två omgångar under januari-maj. Den har resulterat i att 85 medarbetare inom landsting och kommun i sydväst har fått nya kunskaper om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar samt kännedom om varandras verksamheter och uppdrag. Deltagarna har fått en presentation av Samverkansplanen, arbetat i grupper med Samverkansplanen och haft möjlighet att påverka dess utformning samt fått den färdiga Samverkansplanen med sig för att kunna använda den i respektive verksamhet. På så sätt har medarbetarna i de deltagande verksamheterna fått förutsättningar att arbeta med gemensamma planer för att samordna insatserna till de personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som är i behov av samordning av insatserna.

Deltagarna i utbildningsserien har fått kunskaper om vad det kan innebära att ha en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och vilken problematik det kan medföra. De har fått kunskap och redskap för hur de kan bemöta personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och samverka kring deras insatser. Detta kan tillsammans leda till att vuxna personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar kan leva ett bättre och självständigare liv.

Beroendecentrum har börjat använda Samverkansplanen tillsammans med sina patienter i samverkan med andra verksamheter. Socialpsykiatri i Hägersten-Liljeholmens sdf ska den 1 september starta ett team som riktar sig till personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och där ska man tillsammans med brukarna använda Samverkansplanen som ett redskap för samverkan. Inom övriga medverkande verksamheter pågår en process med att införa Samverkansplanerna.

Från pilotverksamhet till lokal verksamhet till övergripande verksamhet

För att lämna över det som pilotverksamheten Samlas Sydväst arbetat fram är ett möte med avdelnings- och enhetschefer planerat till hösten 2009. Där ska rapporten presenteras och följande frågor lyftas fram:

- Vad har gjorts i pilotverksamheten Samlas Sydväst?
 - En presentation av rapportens innehåll.
- Hur kan verksamheterna inom kommunen och landstinget i Hägersten-Liljehomen, Skärholmen och Älvsjö fortsätta förvalta det som Pilotverksamheten Samlas Sydväst arbetat fram?
 - Förslag finns att verksamheterna kan samfinansiera en tjänst med en samordnande funktion för att bl a fortsätta driva den gemensamma utbildningen.
 - Önskemål finns om en återträff samt fördjupningsföreläsningar för de som deltagit i den gemensamma utbildningen.
 - Behov finns av uppföljning samt eventuellt revidering av samverkansplanen.
- Bör andra delar av Staden få ta del av detta arbetssätt, och i så fall hur?
 - Andra stadsdelar samt verksamhetsområden kan tillfrågas om deltagande i framtida gemensamma utbildningar samt ta del av Samverkansplanen.

Tanken är att låta verksamheterna själva driva eventuella utbildningar och arbete kring Samverkansplanerna i framtiden. Det är viktigt att de själva äger samverkansfrågan. De kan själva med stöd av rapporten presentera resultat från pilotverksamheten Samlas Sydväst för berörda politiker inom kommun och landsting och på så sätt förankra frågan. För att visa att samverkansfrågan är viktig kan kommun och landsting förslagsvis ta med frågan i sina respektive verksamhetsmål.

En idé finns om att stadsdelarna och verksamheterna inom landstinget skulle kunna samfinansiera en tjänst som har en samordnande funktion kring bl a utbildningar och samverkansplan. Andra delar av staden skulle kunna kontaktas så att det som provats i pilotverksamheten sprids. Även andra verksamheter såsom Jobbtorget och Bostadsförmedlingen skulle kunna delta framöver.

Samverkansplanen behöver följas upp och eventuellt revideras. Hur har det gått för kursdeltagarna att använda Samverkansplanen? Har den spritts till andra kollegor? Hur har de individer som fått en Samverkansplan kring sina insatser upplevt att planen fungerat? Hur har samordnarrollen fungerat? Kanske behöver samordnarrollen förtydligas?

Någon form av uppföljning behövs alltså för att vidareutveckla Samverkansplanen och samordnarrollen så att de på bästa sätt kan fylla sina syften. För att detta ska kunna ske behöver ansvariga utses och resurser avsättas av berörda stadsdelar samt verksamheter inom landstinget.

Under pilotverksamhetens gång har det förslagits att Samverkansplanen ska finnas tillgänglig att skrivas ut via intranät eller internet. Dessutom behöver vuxna med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar få kännedom om möjligheten att få en Samverkansplan.

Att implementera ett nytt redskap för samverkan är en process som tar tid och resurser från de medverkande. Det kräver även tålamod, öppenhet för deltagarnas olika perspektiv samt en

vilja att pröva något nytt. Om samverkan kring vuxna med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar förbättras så får dessa personer högre livskvalitet och samhället spar tid och resurser.

Sammanfattningsvis är erfarenheterna från pilotverksamheten Samlas Sydväst mycket positiva och modellen bör därför spridas till resten av staden och länet. Intresseorganisationerna Attention, Handikappförbundens samarbetsorgan (HSO) och Föreningen för utvecklingsstörda barn, ungdomar och vuxna (FUB) har deltagit i pilotverksamheten och betonar att Samlas-metoden är rätt väg att gå för att förbättra målgruppens livskvalitet.

Bilaga 1

Arbetsgrupp

Arbetsgruppen för Samlas Sydväst bestod av följande personer:

Karin Wallqvist , Projektledare	karin.wallqvist@saf.stockholm.se
Ellinor Baurne, Attention, 08- 88 94 74	ellinor.baurne@telia.com
Ulrika Pohl Andersson, FUB, 08-31 63 92	ulrika.pa@telia.com
Ingrid Dalén, HSO, 08-651 34 71	ingrid.dalen@comhem.se
Roger Sandberg, Bostöd, Skärholmen sdf, 08-508 24 594	roger.sandberg@skarholmen.stockholm.se
Gisela Palm, Beställarenh, Skärholmen sdf, 08-508 24 554	gisela.palm@skarholmen.stockholm.se
Lotta Delding, Socialpsykiatri Hägersten-Liljeholmen, 08-508 23 308	charlotta.delding@h-l.stockholm.se
Birgitta Morin, Beställarenheten Hägersten-Liljeholmen, 08-508 23 000	birgitta.morin@h-l.stockholm.se
Lena Ahlsén, Vuxenenheten Hägersten-Liljeholmen, 08-508 23 303	lena.ahlsen@h-l.stockholm.se
Marie Wallander, Beställarenheten Älvsjö sdf, 08-508 21 525	marie.wallander@alvsjo.stockholm.se
Ingrid Thunholm, Socialpsykiatri Älvsjö sdf, 08-508 21 208	ingrid.thunholm@alvsjo.stockholm.se
Lillemor Gerdin, Beroendecentrum team Sydväst, 08-508 487 33	lillemor.gerdin@sll.se
Christina Lindqvist, Beroendecentrum, Liljeholmsberget, 08-508 22 484	christina.v.lindqvist@sll.se
Ljiljana Milivojevic, Liljeholmens psyk. mott., 08-578 35 400	ljiljana.milivojevic@sll.se
Marianne Frenning, Habiliteringcenter Liljeholmen, 08-775 76 03	marianne.frenning@sll.se

Attention – intresseorganisationen för barn, ungdomar och vuxna med neuropsykiatriska funktionshinder såsom ADHD, Damp, Tourettes syndrom, Aspergers syndrom samt tal- och språkstörningar

FUB - Föreningen för utvecklingsstörda barn, ungdomar och vuxna

FA - Föreningen Autism

HSO - Handikappförbundens samarbetsorgan

Styrgrupp

Karin Wallqvist, Projektledare	karin.wallqvist@saf.stockholm.se
Krister Eriksson, Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen tel: 08-508 25 567	krister.eriksson@saf.stockholm.se
Hans Cagnell, landstinget, tel 08-12313 463	hans.cagnell@sll.se

SAMVERKANSPLAN

Syftet med samverkansplanen är att öka ditt inflytande och förbättra samordningen av olika stödinsatser i din re/habilitering. Samverkansplanen ska ligga till grund för samarbetet mellan olika aktörer så att de kan utforma ett bra stöd så att du når dina mål.

Namn: Personnummer:
 Adress:
 E-post: Telefonnr: Mobilnr:

Sekretess

Genom en samordning av insatserna från medverkande vård-, stöd- och samverkanspartners förbättras din rehabilitering och du kan lättare nå dina mål. Samverkan underlättas om sekretessen får brytas mellan landstingets och socialtjänstens personal vid samråd kring den vård och omsorg som behövs för att du ska nå dina mål. Personalen kommer inte att ha tillgång till varandras akter eller journaler.

För att sekretessen ska kunna brytas mellan landstingets och kommunens personal krävs ditt skriftliga samtycke. *Härmed medger jag att den sekretess som gäller mellan landstingets och kommunens personal rörande min person får brytas vid samråd kring vård och omsorg samt vid behandlingskonferenser.*

Jag kan när som helst återkalla detta medgivande.

Ort: Datum:

Namnteckning:

1. Medverkande vård-, stöd- och samverkanspartners

Planens Samordnare: Tel:
 Närstående/Anhörig: Tel:
 God man/Förvaltare: Tel:
 Stödperson: Tel:
 Övrig: Tel:

Kommunen

Verksamhet/befattning: Tel:
 Verksamhet/befattning: Tel:

Landstinget

Verksamhet/befattning: Tel:
 Verksamhet/befattning: Tel:

Annan

Verksamhet/befattning: Tel:

2. Nuvarande situation

Diagnos: Ja Nej

Utredning gjord av:..... Tel:.....

Diagnos:.....

Mediciner:.....

Somatisk hälsa:.....

Behandlingsinsatser:.....

Andra pågående insatser:.....

Tidigare insatser:.....

Mina starka/svaga sidor:.....

3. Planering

Datum:..... Plats:.....

Närvarande:

Samordnaren:.....

Övriga:.....

Insatsområden i bilagor:

OBS: Gör bilaga/bilagor bara för de insatsområden som behövs för samverkan!

- utredning/diagnos	se bilaga nr.....
- boende	se bilaga nr.....
- arbete/studier/sysselsättning	se bilaga nr.....
- fritid	se bilaga nr.....
- ekonomi	se bilaga nr.....
- somatisk/psykisk hälsa/insatser	se bilaga nr.....
- behandlingar/medicinering	se bilaga nr.....
- beroende/missbruk	se bilaga nr.....
- hjälpmedel	se bilaga nr.....
- annat	se bilaga nr.....

4. Godkännande

Denna plan har utformats i samråd med ovan namngivna personer. Jag godkänner att en kopia av planen delges de personer som ska medverka vid planens genomförande.

Namnteckning:.....

Bilaga nr : Insatsområde(n):

Datum:
Närvarande:
Nuvarande situation:
.....
Mål - hur vill jag helst ha det?:
.....
Vad ska göras för att nå dit?
Ansvarig/a: Klart senast:

Delmål:
.....
Vad ska göras för att nå dit?
.....
Ansvarig/a: Klart senast:

Nästa möte/dag för uppföljning:

Uppföljning Datum:
Närvarande:
.....
Hur har det gått?
.....
Vad behöver göras?
Ansvariga: Nästa möte/uppföljning:

Uppföljning Datum:
Närvarande:
.....
Hur har det gått?
.....
Vad behöver göras?
Ansvariga: Nästa möte/uppföljning:

Uppföljning Datum:
Närvarande:
.....
Hur har det gått?
.....
Vad behöver göras?
Ansvariga: Nästa möte/uppföljning:

Föreläsare i den gemensamma utbildningen

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

- Sylwia Czarnocka, Liljeholmens psykiatriska mottagning

Att leva med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning

- Philip Agnehof, Attention

Strategier och hjälpmedel

- Catarina Brun, Hjälpmedelsinstitutet

ADHD och beroendeproblematik

- Maya Eilling Persson, Metadonsektionen, Beroendecentrum
- Karoline Kolaas, Norra länets öppenvård, Beroendecentrum

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och antisocialutveckling/kriminalitet

- Ylva Ginsberg, Neuropsykiatriska teamet Huddinge psykiatri sydväst
- Agneta Ljungberg, KBT-praktiken Norrtälje

God man och förvaltare

- Dag Jutfelt, Överförmyndarnämnden

Lagar och riktlinjer

- Riitta-Leena Karlsson, Stadens funktionshinderombudsman tillsammans med Kajsa Rogler, Skärholmens sdf.

Vem gör vad i sydväst?- En beskrivning av verksamheterna och intresseorganisationerna

- Lena Ahlsén, Charlotta Delding, Eva Lundgren, Hägersten-Liljeholmens sdf
- Lillemor Gerdin, Team sydväst beroendemottagning
- Christina Lindqvist, Liljeholmsbergets beroendemottagning
- Marianne Frenning, Habiliteringscenter Liljeholmen
- Ellinor Baurne, Attention
- Birgitta Joelsson, Föreningen Autism
- Ingrid Dalén, HSO/ FUB och Ulrika Pohl Andersson, FUB

Samverkan – Samverkansplanen

- Karin Wallqvist, Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen
- Ellinor Baurne, Attention
- Christina Lindqvist, Liljeholmsbergets Beroendemottagning

Samverkan ur ett Chefsperspektiv

- Barbro Lagander och Marianne Frenning, Habiliteringscenter Liljeholmen
- Liselotte Sten, Beroendecentrum
- Andrea Cato, Liljeholmens psykiatriska mottagning
- Ingrid Widebäck, Hägersten- Liljeholmens sdf
- Lena Thorson, Skärholmens sdf

Områdesinformation vuxna (över 18 år) med neuropsykiatriska funktionshinder

Samlas Sydväst

Stadsdelar:

Hägersten-Liljeholmen, Skärholmen, Älvsjö

Detta material är framtaget under pilotverksamheten Samlas Sydväst för att underlätta kontakt mellan verksamheterna.

Växelnummer till stadsdelsförvaltningarna

- **Hägersten-Liljeholmen**
08 - 508 22 000
- **Skärholmen**
08 - 508 24 000
- **Älvsjö**
08 - 508 21 000

I stadsdelarnas verksamheter sker utredningar och beslut om bistånd enligt SoL och LSS. Här kan du få stöd inom områden som socialpsykiatri, funktionsnedsättning, vuxen/missbruk, ekonomiskt bistånd. Här finns också utförarverksamheter inom boende och sysselsättning.

Psykiatrisk öppenvård

- **Liljeholmens psykiatriska mottagning**
Tel: 08 - 123 38 600

Beroendemottagningar

- **Team Sydväst Beroendemottagning**
Adress: Storholmsgatan 3, 1 tr
Skärholmens Centrum
Tel: 08 - 508 48 731
- **Liljeholmsbergets Beroendemottagning**
Adress: Katrinebergsbacken 35 A, 117 61 Sthlm
Tel: 08 - 508 22 480
- **BAS Beroendemottagning**
(akutmottagning, öppet dygnet runt)
Adress: Vårdvägen 11 (St. Görans sjukhus)
112 81 Stockholm
Tel: 08 - 672 25 50
- **Maria Beroendecentrum**
Adress: Wollmar Yxkullsgatan 25
Box 17531, 118 91 Stockholm
Tel: 08 - 616 53 00 (växel)

Habilitering

- **Habiliteringscenter Liljeholmen**
Habiliteringscenter för barn, ungdomar och vuxna
Upptagningsområde: Skärholmen, Hägersten-Liljeholmen samt Älvsjö
Adress: Liljeholmsvägen 14, 2 tr, 117 61 Stockholm
Tel: 08 - 775 76 00

Länsövergripande

- **Aspergercenter för vuxna**
Adress: Box 17056, 104 62 Stockholm
Besöksadress: Tideliugatan 12, plan 3, Rosenlund
Tel: 08 - 690 50 54
Webadress: www.habilitering.nu/aspergercenter
- **Autismcenter för vuxna**
Adress: Stadshagsv. 7, 3 tr, 112 50 Stockholm
Tel: 08 - 617 79 69
- **ADHD-center**
Stöd- och kunskapscenter för barn, ungdomar och unga vuxna med diagnostiserad ADHD (huvuddiagnos) i åldern 5-25 år.
Adress: Box 17056, 104 62 Stockholm
Besöksadress: Tideliugatan 12, plan 6, Rosenlund
Tel: 08 - 744 78 30
Webadress: www.habilitering.nu/adhd-center
- **Autismforum**
Kan ge gratis utbildningar till verksamheter som har kontakt med målgruppen. Har en bra hemsida med tips på litteratur och föreläsningar
Webadress: www.autismforum.se
Adress: Box 17519, 118 91 Stockholm

Intresseföreningar

- **Föreningen Autism**

Adress: Banérgatan 21, 115 22 Stockholm

Tel: 08 - 612 71 72

E-post: foreningen.autism@swipnet.se

Webadress: www.stockholm.autism.se

(Föreningen Autism databas över verksamheter i Stockholms län för personer med autism eller Aspergers syndrom. Här kan du lätt söka fram uppgifter om olika verksamheter)

- **Attention Stockholms stad**

Förening för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar såsom ADHD/DAMP, Aspergers syndrom, Tourettes syndrom, språkstörning, läs- och skrivsvårigheter och tvångssyndrom. Vår verksamhet riktar sig till barn- och tonårsfamiljer, vuxna med eget funktionshinder och yrkesverksamma inom området. Vi anordnar medlemsträffar med föreläsningar och där det ges möjlighet att träffa andra. Intressepolitiskt driver vi frågor som är viktiga för neuropsykiatriskt funktionsnedsatta.

E-post: kontakt@attention-stockholm.se

Webadress: www.attention-stockholm.se

Övrigt

Älvsjö

Utbildning

- **Ågesta folkhögskola** - Flera kurser riktade till personer med Aspergers syndrom

Adress: Älvsjö Gårdsväg 9, 125 30 Älvsjö

Tel: 08 - 647 52 77

Skärholmen

Sysselsättning

- **Conexi AB, Stockholm** - Utflyttad daglig verksamhet för personer med autism/Aspergers syndrom på IKEA-varuhuset

Adress: Box 22224, 104 22 Stockholm

Tel: 070 - 849 44 64

Hägersten

Fritids och helgverksamhet

- **Stöd & Resursgruppen AB** - Fritids och helgverksamhet samt kollo för unga vuxna med neuropsykiatriska funktionshinder

Adress: Sigurd Rings gata 6, 126 51 Hägersten

Tel: 08 - 579 172 00